with a sword, or deprived of the sword (masc. nom. = अपगतखड्गः सन्). E. अ neg. and पवीरवत्.

अपवृक्त Tatpur. m. f. n. (-क्तः-क्ता-क्तम्) Completed, finished, accomplished; e. g. न्याय्या त्वेषा वर्तमानकालता। कुतः। आरभ्यानपवर्गात्। आरभ्यो ऽचानपवृक्तः &c. (*Patanj.* to *Pán.* III. 2. 123. *Várttt.* 3); or तद्धि बर्हिः परिसमाज्यायामातिथ्यायामपवृक्तमासीत् (*Śabara* on a *Jaim. Sútra*). — (Not to be confounded with अपवर्जित.) E. वृज् with अप, kŕit aff. क्त.

अपवृक्ति Tatpur. f. (-क्तिः) Completion, complete performance of an act (comp. अपवर्ग 1.); e. g. of the अग्निचयन; नित्या षष्ठी चितिर्नो वा पञ्चापिचत्वतो ऽग्निमः। अपवृक्तावप्रतिष्ठानिमित्तीक्षतितो ऽन्तिमः. E. वृज् with अप, kŕit aff. क्तिन्.

अपवृज्य Tatpur. m. f. n. (-ज्यः-ज्या-ज्यम्) (ved.) To be shunned, to be avoided (as hairs or other impurities); comp. अनपवृज्य. E. वृज् with अप, kŕitya aff. क्यप्.

अपवृत्. See अपावृत्, in which form the word occurs in the Ŕigveda.

अपवृत Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) Opened, laid open. The *Ŕigv. Prátiśákhya* notices that this word occurs in the Ŕigveda in the form अपावृत. E. वृ with अप, kŕit aff. क्त.

अपवृति Tatpur. f. (-तिः) Opening. [In the present edition of the *Medini* it occurs as a meaning of आच्छादन, viz. 'आच्छादनं संपिधाने वस्त्रे ऽपवृतिमाचके'; but a better reading instead of the latter word is clearly प्रावृतिमाचके, as आच्छादन does not mean 'covering' and 'opening' at the same time; the *Śabdamuktámahárṅava*, which quotes this reading, explains therefore आच्छादनम् न (i. e. नपुंसकं) तिरोधाने अंशुके प्रावरणसामान्ये च.] E. वृ with अप, kŕit aff. क्तिन्.

अपवृत्त Tatpur. 1. m. f. n. (-त्तः-त्ता-त्तम्) [1] Gone in a wrong direction; e. g. when *Suśruta* describes one of the various preternatural parturitions (मूढगर्भ), अन्तःपार्श्वापवृत्तशिराः कश्चिदेकेन बाहुना ..... योनिमुखमभिप्रतिपद्यते, and the mode of promoting the parturition: पार्श्वापवृत्तशिरसमंसं प्रपीड्योर्ध्वमुत्क्षिप्य शिरो ऽपत्यपथमानीयापहरेत्. [2] Passed away, finished, ended, e. g. a sacrifice, as in the *Mímánsá Sútra:* एकचितिर्वा स्यादपवृत्ते हि चोद्यते निमित्तेन; comp. the following. E. वृत् with अप, kŕit aff. क्त.

2. n. (-त्तम्) (In Astronomy.) The ecliptic; comp. अपमवृत्त, अपमण्डल, अपममण्डल; e. g. in the *Goládhyáya* of the *Siddhántaśiromaṇi* ..... मेषादिजीवाः श्रुतयो ऽपवृत्ते तद्भूमिजे क्रान्तिगुणा भुजाः स्युः।. E. अप and वृत्त.

अपवृत्ति Tatpur. f. (-त्तिः) Cessation, end, e. g. in *Śabara* on the *Mímánsá Sútra:* 'अपवृत्ते तु चोदना तत्सामान्यात्स्वकालः स्यात्'। अपवृत्ते यागे चोद्यते। यागान्तरमिदमपवृत्तिश्च सर्वेष्वङ्गाङ्गेषु भवति. E. वृत् with अप, kŕit aff. क्तिन्.

अपवेध Tatpur. m. (-धः) Piercing in a wrong direction, piercing unskilfully (e. g. a pearl). E. अप and वेध.

अपव्यय Tatpur. m. (-यः) Prodigality. E. व्यय् (or इ with वि), with अप, kŕit aff. अच्.

अपव्ययत् Tatpur. m. f. n. (-न्-न्ती-त्) Going away, receding. E. व्यय् with अप, kŕit aff. शतृ.

अपव्ययमान Tatpur. m. f. n. (-नः-ना-नम्) Denying, as a debt; e. g. अर्थे ऽपव्ययमानं तु करणेन विभावितम्। दापयेत् &c.; or पृष्टो ऽपव्ययमानस्तु कृतावस्थो धनैषिणा &c. E. व्यय् with अप, kŕit aff. शानच्, ágama मुक्.

अपव्यापारमन्त्रिन् Tatpur. m. (-न्त्री) A bad or incompetent adviser, a bad minister. E. अप and व्यापार-मन्त्रिन्.

अपव्रत Bahuvr. m. f. n. (-तः-ता-तम्) (ved.) [1] Neglecting holy acts, impious, as haters of the Bráhmaṇas. [2] Destructive of holy acts, an epithet of तमस् or darkness, 'as the holy acts of those surrounded by darkness perish'; (explained in this sense by *Sáyaṇa* on *Sámav.* 2. 1210 and by *Mahidhara* on the corresponding verse of the *Vájas.* 17. 47). E. अप and व्रत.

अपशकुन Tatpur. n. (-नम्) An ill-omen. E. अप and शकुन.

अपशङ्क Bahuvr. m. f. n. (-ङ्कः-ङ्का-ङ्कम्) Having no fear or hesitation, fearless. — अपशङ्कम् fearlessly. E. अप and शङ्का.

अपशद् Tatpur. m. (-दः) The same as अपसद्; the latter form being apparently the more correct one. E. See अपसद्.

अपशब्द Tatpur. m. (-ब्दः) [1] The same as अपभ्रंश 2. q. v.; (*Ráyamukúta* on *Amar.* शब्दानुशासने ऽसंस्कृतशब्दो ऽपशब्दः। निपातस्यानेकार्थत्वादपशब्दो ऽसंस्कृतार्थः); e. g. in the following *Kárikā:* अस्तु वापि तरस्तस्मान्नापशब्दो भविष्यति। वाचकश्चेत्प्रयोक्तव्यो वाचकश्चेत्प्रयुज्यताम् (*Kaiyyaṭa:* नापशब्द इति। गतार्थत्वात्। लुग्भावात्। वाचकश्चेत्प्रयोक्तव्य इति त्वं मन्यसे तदा शुक्लतरतरमिति। यदि वाचकस्ततः प्रयुज्यताम्। न तु वाचकः। तस्मान्न प्रयोक्तव्य इत्यर्थः). [2] The word अप; e. g. अपशब्दो मध्यवाची 'the word अप means in the middle of'. (Comp. the remark s. v. अपदिशम्.) E. अप and शब्द.

अपशिरस् Bahuvr. m. f. n. (-राः-राः-रः) Having lost the head, headless. Comp. the following. E. अप and शिरस्.

अपशीर्ष Bahuvr. m. f. n. (-र्षः-र्षा-र्षम्) The same as the preceding, and comp. the following. E. अप and शीर्ष.

अपशीर्षन् Bahuvr. m. f. n. (-र्षा-र्षा-र्ष) (ved.) The same as अपशिरस्. E. अप and शीर्षन्.

अपशु I. Tatpur. m. (-शुः) [1] Any thing which is not cattle, as a jar &c. [2] Small cattle, cattle except oxen and horses. (Both meanings are discussed in the *Mímánsá* in reference to the vaidic passage: अपशवो वा अन्ये गोअश्वेभ्यः पशवो गोअश्वाः; comp. also the instance to *Pán.* VI. 1. 122.) E. अ [1] neg., [2] deter. and पशु.

II. Bahuvr. m. f. n. (-शुः-शुः-शु) Without cattle, poor. E. अ priv. and पशु.

अपशुघ्न Tatpur. m. f. n. (-घ्नः-घ्नी-घ्नम्) Destroying the self, conferring final beatitude; in the following verse of the *Bhágavata Puráṇa:* निवृत्ततर्षैरुपगीयमानाद्भवौषधाच्छ्रोत्रमनोऽभिरामात्। क उत्तमश्लोकगुणानुवादात्पुमान्विरज्येत विनापशुघ्नात् (where the two latter words however, apparently in the *same sense*, may also be analyzed into विना पशुघ्नात्, accord. to *Śrídharaswámin*: अत्र लोके त्रिविधा जनाः। मुक्ता मुमुक्षवो विषयिणश्च। तेषां मध्ये ऽत्र न कस्याप्यलंप्रत्यय इत्याह। निवृत्ततर्षैरिति गततृष्णैर्मुक्तैरित्यर्थः। मुमुक्षूणामयमेवोपाय इत्याह। भवौषधादिति। विषयिणां परमो विषयो ऽयमेवेत्याह। श्रोत्रमनोऽभिरामादिति। अपगता शुग्यस्मात्तमात्मानं हन्तीत्यपशुघ्नस्तस्मात्। पशुघातिन इति वा). E. अपशुच् and घ्न.

अपशुच् Bahuvr. m. (-क्) Soul, self. Comp. the verse and the comm. quoted s. v. अपशुघ्न. E. अप and शुच्, lit. 'free from grief'.

अपशुहन् Tatpur. m. f. n. (-हा-घ्नी-ह) Not killing cattle. E. अ neg. and पशुहन्.

अपशोक Bahuvr. 1. m. f. n. (-कः-का-कम्) Free from grief or sorrow.

2. m. (-कः) A tree (Jonesia Aśoka). Comp. अशोक. E. अप and शोक.